

EBA/WRG/2013/01

12. prosince 2013

Varování pro spotřebitele týkající se virtuálních měn

Shrnutí

Evropský orgán pro bankovnínictví (EBA) vydává toto varování, aby upozornil na rizika, kterým můžete čelit při nákupu, držení nebo obchodování s virtuálními měnami, jako je bitcoin. Virtuální měny se trvale objevují v novinových titulcích a těší se stále větší popularitě.

Je ale třeba uvědomovat si rizika, která jsou s virtuálními měnami spojená, včetně možnosti, že o své peníze přijdete. Právní předpisy nestanoví žádnou konkrétní ochranu, která by vám nahradila případné ztráty, pokud by platforma, s jejíž pomocí měníte nebo ukládáte své virtuální měny, skončila v úpadku nebo ukončila své podnikání.

Zatímco v současné době EBA hodnotí veškeré relevantní otázky související s virtuálními měnami a rozhoduje se, zda by virtuální měny měly podléhat regulaci a dohledu, doporučuje se, abyste se seznámili s riziky, které v souvislosti s nimi existují.

Co jsou virtuální měny?

Virtuální měna je typ neregulovaných digitálních peněz, které nevydává ani negarantuje žádná centrální banka, a které lze využívat jako platební prostředek. Virtuální měny se objevují v celé řadě forem, na začátku fungovaly jako měny používané v prostředí on-line počítačových her a sociálních sítí, a vyvíjejí se do formy platebních prostředků přijímaných „off-line“ neboli ve „skutečném životě“. V současné době je stále častěji možné používat virtuální měny jako prostředek k placení za zboží a služby v maloobchodě, v restauracích a v zábavním průmyslu. Za tyto transakce často nejsou účtovány žádné poplatky a neprocházejí přes banky.

V poslední době připravila virtuální měna „bitcoin“ scénu pro novou generaci decentralizovaných a uživatelů provozovaných virtuálních měn – často označovaných jako „kryptoměny“. Po rozšíření této měny se na trhu ve stopách „bitcoinu“ objevují tucty dalších virtuálních měn.

Jak to funguje?

Použijeme-li jako příklad bitcoin, virtuální měny lze nakupovat za běžnou měnu prostřednictvím obchodní platformy. Poté se převádějí na soukromé bitcoinové konto, kterému se říká „digitální peněženka“. Pomocí této peněženky mohou spotřebitelé posílat bitcoiny on-line komukoli

dalšímu, kdo je přijímá, nebo je mohou převádět zpět na některou běžnou měnu s nuceným oběhem (například euro, libru nebo dolar).

Nové bitcoiny jsou vytvářeny on-line pomocí softwaru náročného na počítačový výkon známého jako „bitcoin miners“. Tento software umožňuje spotřebitelům, aby získávali („dolovali“) malé množství této měny prostřednictvím řešení záměrně složitých algoritmů. Zvyšování peněžní zásoby je ale omezeno, takže postupně přibývají pouze malá množství bitcoinů.

Jakých rizik si musíte být vědomi?

EBA identifikovala několik charakteristik a rizik, kterých byste si měli být při nákupu, držení nebo obchodování s virtuálními měnami vědomi.

O peníze můžete přijít na obchodní platformě

Chcete-li nakoupit virtuální měnu, můžete tuto měnu koupit přímo od jejího vlastníka nebo prostřednictvím obchodní platformy. Tyto platformy obvykle nejsou regulované. V celé řadě případů přestaly obchodní platformy podnikat nebo skončily v úpadku – v některých případech to bylo v důsledku aktivit hackerů. EBA má informace o spotřebitelích, kteří takto navždy přišli o značné částky peněz uložených právě na těchto platformách.

Měli byste si být vědomi i skutečnosti, že obchodní platformy nejsou banky a nedrží virtuální měny ve formě vkladu. Pokud některá obchodní platforma přijde o peníze nebo skončí v úpadku, neexistuje žádná specifická právní ochrana – například prostřednictvím systému pojištění vkladů – která by vás zajišťovala proti ztrátám v souvislosti s prostředky, které byste u takové obchodní platformy měli, a to i kdyby byla zaregistrována u nějakého vnitrostátního orgánu.

Vaše peníze vám mohou být z digitální peněženky ukradeny

Nakoupená virtuální měna je uložena v „digitální peněženke“ na počítači, laptopu nebo v chytrém telefonu (smart phone). Digitální peněženky mají veřejný klíč, a privátní klíč nebo heslo, které vám umožňuje do peněženek přístup. Digitální peněženky ale nejsou odolné proti hackerům. Podobně jako v případě tradičních peněženek lze i z vaší peněženky peníze ukrást. Byly zaznamenány případy, kdy spotřebitelé přišli o virtuální měnu v hodnotě převyšující 1 milion USD, přičemž existuje jen malá šance na to, že své peníze dostanou zpátky.

Navíc, ztratíte-li klíč nebo heslo k digitální peněženke, vaše virtuální měna může být ztracena navždy. Neexistuje žádná ústřední agentura, která by zaznamenávala hesla nebo vydávala náhradní.

Používáte-li virtuální měny jako platební prostředek, nejste chráněni

Jestliže používáte virtuální měny jako platební prostředek za zboží a služby, nejste podle práva EU chráněni žádným nárokem na náhradu, jako je tomu například v případě převodu z běžného bankovního nebo jiného platebního účtu. Proto obvykle nelze požadovat zrušení

neautorizovaných nebo nesprávně provedených transakcí provedených z digitálních peněženek. Rovněž není trvale zaručeno přijímání virtuálních měn maloobchodníky, ti je akceptují jen na základě svého uvážení a / nebo smluvních ujednání, což ale může být kdykoli a bez předchozího oznámení ustát.

Hodnota virtuální měny se může rychle měnit a dokonce spadnout až na nulu

Cena bitcoinu a jiných virtuálních měn v poslední době rychle stoupala. To vedlo některé spotřebitele k tomu, že se rozhodli do nich investovat. Musíte si ale být vědomi toho, že hodnota virtuálních měn je velice nestálá a může se snadno snižovat i zvyšovat. Pokud by obliba nějaké konkrétní virtuální měny poklesla, například pokud by se některá jiná virtuální měna stala populárnější, je docela dobře možné, že její hodnota prudce a trvale poklesne.

Nestabilita ceny těchto měn má na vás vliv, pokud nakupujete virtuální měny jako platební prostředek: na rozdíl od peněz ukládaných na tradiční bankovní nebo platební účty vedené v některé měně s nuceným oběhem zde neexistuje žádná záruka, že hodnota prostředků ve vaší virtuální měně zůstane víceméně stabilní.

Transakce ve virtuální měně mohou být zneužívány k trestné činnosti, včetně praní špinavých peněz

Transakce ve virtuální měně jsou veřejné, ovšem jejich vlastníci a příjemci nikoli. Transakce není v zásadě možno vysledovat a poskytují spotřebitelům využívajícím virtuální měnu vysoký stupeň anonymity. Proto je možné, že sítě operující s virtuální měnou budou využívány při transakcích souvisejících s trestnou činností, včetně praní špinavých peněz. Takové zneužívání může mít dopad i na vás, protože orgány činné v trestním řízení se mohou rozhodnout některé obchodní platformy uzavřít a zabránit vám v přístupu nebo užívání prostředků, které máte prostřednictvím těchto platforem uloženy.

Mohou vám vzniknout daňové povinnosti

Je třeba mít na paměti, že vlastnictví virtuálních měn může mít i daňové dopady, jako je daň z přidané hodnoty nebo daň z příjmu z kapitálového majetku. Při používání virtuálních měn byste měli zvážit možnost, že tyto daňové závazky platí i ve vaší zemi.

Jak se můžete ochránit?

Doporučujeme, abyste si při nákupu virtuálních měn byli plně vědomi a porozuměli jejich specifickým vlastnostem. Neměli byste používat „skutečné“ peníze, o které si nemůžete dovolit přijít.

Současně byste měli být při používání digitální peněženky stejně opatrní jako v případě své běžné peněženky. Neměli byste v digitální peněžence držet po delší dobu velké částky, a měli byste se ujistit, že je dostatečně zabezpečená. Dále byste se měli seznámit s majiteli, obchodními modely, transparentností a veřejným vnímáním obchodních platforem, jejichž užívání zvažujete.